

כשרות משפטית ותמיכה בקבלת החלטות

כנס "#אשכרהאוטיזם"
עומר לפיד 20.4.2023

קצת על עצמי

נולדתי וגדלתי בשדרות, אח בכור ל - 2 אחיות.
למדתי ביסודי ובתיכון בקיבוץ יד מרדכי.
בוגר של המכינה הקדם - צבאית "גליל עליון" בקיבוץ כפר
הנשיא.
התנדבתי לצה"ל ושירתתי כגרפיקאי בהוצאה לאור של יחידת
המודיעין בפיקוד הדרום.
אחרי השחרור השתתפתי בתכנית "לוקאלינק עתודות" של ארגון
לינק 20.
כמו כן עשיתי עבודה מועדפת בחקלאות ברמת הגולן.

קצת על האוטיזם שלי

אני אוטיסט מאובחן.
לאורך לימודי בבית הספר למדתי בכיתה רגילה, עם
שילוב יחידני:
משלב/ת שנמצא/ת איתי בבי"ס וגם אחה"צ, ובעזרת
המודל הזה
גם ניגשתי לבגרות מלאה.
הייתי חניך במכינה קדם - צבאית רגילה, כחלק מתכנית
"שיבולים"
שמטרתה היא לשלב אנשים עם מוגבלויות במכינות
הקד"צ.
התנדבתי לצבא דרך תכנית של עמותת "גוונים".

אבל עזבו אותי עכשיו

<https://youtu.be/8X2msw2fOyc>

מושגים

- קטין/בגיר: סטטוס של אדם ביחס לחוק - עד גיל 18 הוא נחשב קטין, והוריו הם אפוטרופוסים טבעיים. מעל גיל 18 - אדם הוא בגיר העומד בפני עצמו.
- אפוטרופסות: כמו שראינו בסרטון, האפוטרופוס מקבל החלטות במקום האדם, שלא יכול להחליט בעצמו.
- קבלת החלטות נתמכת: מודל לפיו האדם מחליט בעצמו על חייו, תוך שהוא מקבל תמיכה כמו הנגשת מידע, הסברים, ייעוץ וכו'. התומך יכול להיות קרוב משפחה (הורה, אח וכו'), תומך מתנדב או תומך בתשלום.

מאפוטרופסות לקבלת החלטות נתמכת

הכל התחיל בשיחת טלפון שההורים שלי קיבלו כשהייתי בכיתה י"א - ומרכזה היה תזכורת שאני מתקרב לגיל 18, עובר מקטין לבגיר, ובקיצור שההורים צריכים למנות לי אפוטרופוס.

גם אני וגם ההורים שלי לא רצינו אפוטרופוס. אני הייתי ועדיין רגיל לחיות ולהשתלב ב"עולם בחוץ", בסביבה של אנשים בלי מוגבלות, ולדעתי (ולדעת ההורים) האפוטרופוס היה קובע במקומי ומונע ממני להתקדם.

במקום זאת, הוריי יצרו קשר עם עו"ד יותם טולוב, מנכ"ל עמותת "בזכות" לשעבר. הגענו לכנס שארגנה "בזכות", שנשא את כותרת השקופית-מאפוטרופסות לקבלת החלטות נתמכת.

המסר המרכזי של הכנס היה שצריך למצוא פתרון חלופי לאפוטרופסות, שייתן יותר חופש בחירה ואחריות לאנשים עם מוגבלויות.

ואז

אחרי הכנס, אני והוריי החלטנו להצטרף למאבק של "בזכות" לעגן בחוק את התמיכה בקבלת החלטות. אני, הוריי ויותרם נפגשנו עם עוזר של שרת המשפטים (אילת שקד) בשביל להכניס את זה בתיקון לחוק הכשרות המשפטית שבו דנו באותו והזמן.

כמו כן דיברתי על זה בישיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. השורה התחתונה של הסיפור היא שביום האחרון במושב החורף (מרץ 2016) הסעיף של קבלת החלטות נתמכת אושר בכנסת ונכנס לחוק.

אני נותן קרדיט גדול לארגונים וא/נשים נוספים שהיו מעורבים בקמפיין רחב לאורך הרבה זמן ועשו תהליך עומק, שבא להגיד מה החשיבות של תמיכה בקבלת החלטות, ואני זכיתי לקחת בו חלק.

עם זאת, אני כן הרגשתי שהשתתפות שלי עזרה לשכנע כמה מהמעורבים בחשיבות, בנחיצות ובדחיפות של הנושא.

הבחירה שלי

- מתוך עניין בנושא, בחרתי לחקור אותו כפרויקט לבגרות באזרחות. כך הבנתי אותו יותר לעומק.
- בעקבות השתתפותי במאבק, בעקבות קבלת החוק, ואחרי תהליך מחשבה, פניתי לבית המשפט וביקשתי שימונה לי תומך החלטה.
- לתפקיד בחרתי אדם בשם בני מרקוביץ', חבר של המשפחה. את התמיכה הוא עשה בהתנדבות.
- ב - 29.11.2017 המינוי אושר. כמה ימים אחר כך דיברתי על זה בכנס של נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות.

למה בחרתי כמו שבחרתי

- כמו שהבנתם, אני לא רציתי אפוטרופוס, כך שההתלבטות שלי הייתה בין תומך לבין עצמאות מלאה, שבאותו הזמן לא חשבתי שאני מוכן לה.
- לא בחרתי את ההורים שלי כתומכים, כי הייתה להם, ועדיין יש להם, מעורבות גדולה מאוד בחיי. להרגשתי, סמכויות של תומך היו מעמיקות אותה לרמה עוד יותר גבוהה, שלא רציתי.
- אמא שלי הציעה לי כמה מועמדים שהיו מטפלים שלי (קלינאית תקשורת, משלבת וכו'). היה לי חשוב מאוד שלתומך שלי מצד אחד תהיה היכרות עמוקה ומוקדמת איתי, ומצד שני - שההיכרות לא תהיה על רקע טיפולי; שלא ינסה לפתור את ההתלבטויות שלי באמצעות כלים "מקצועיים", עם השפעה של חדר הטיפולים על נושא השיחה.

איך זה עובד בכללי ?

למי שלא מכיר - בגדול, התמיכה פועלת כך:

- מקבל ההחלטה מקבל את כל ההחלטות שלו בעצמו. תפקיד התומך הוא לייעץ.
- אין לתומך אפשרות לקבוע דברים למקבל ההחלטה ללא רשותו.
- לתומך יכולה להיות גישה למידע אישי של מקבל ההחלטה (חשבון בנק, מידע רפואי וכו'), כדי שיהיה מודע למה שקורה עם מקבל ההחלטה. הדבר נעשה רק לפי הסכמת מקבל ההחלטה.
- פרטים נוספים כאן (חוברת שארגון בזכות הוציא בנושא):

[271d_641764e1aa8c4742b280a47ceaa4a4e1.pdf \(bizchut.org.il\)](https://www.bizchut.org.il/271d_641764e1aa8c4742b280a47ceaa4a4e1.pdf)

איך זה עבד אצלי ?

במקרה שלי, הייתי מקבל החלטה עם התמיכה של בני בין נובמבר 2017 לדצמבר 2021, בהתחלה תחת מינוי של בית המשפט, ובהמשך באופן לא פורמלי.

זאת היתה מערכת יחסים טובה מאוד, ובמסגרתה דנו על הרבה נושאים. רוב הפגישות התרחשו בבית הפרטי של בני.

לדוגמא (וסליחה אם אני זורה למישהו/י מלח על הפצעים): הצטבר לי סכום כסף משמעותי בחשבון, ונעזרתי בבני כדי להחליט לאיזה פורמט השקעה להעביר אותו.

היום אין לי סיוע רשמי ומוגדר בקבלת ההחלטות, אבל לפני שאני מקבל החלטות חשובות אני מתייעץ עם גופים ואנשים שונים.

למה אני משתף אתכם בזה ?

מעבר לכך שמדובר בנושא הקרוב לליבי, המצב היום בארץ הוא שלמרות שהחוק מעדיף את האפשרות של קבלת החלטות נתמכת, עדיין יש הרבה יותר אנשים שממנים להם אפוטרופוס ממספר האנשים שיש להם תומך, ורק מעט אנשים מכירים את האפשרויות החדשות.

כמובן שחלילה לנו, בתור אנשים פרטיים, להתערב בחיים של אנשים אחרים. מה שכן, לאע"מ (אנשים עם מוגבלויות) ולאוטיסטים בינינו, שנמצאים בשלב הזה בחיים: אם תשאלו אותי באופן כללי מה לבחור - אתם יודעים את

התשובה, אבל שכל אחד מכם יחשוב מה הכי יעזור לך אישית לנהל את חייך, להתקדם ולהתפתח?

ולהורים ולקרובי המשפחה של אוטיסטים שמתלבטים: ההמלצה שלי אליכם היא שתשתפו את יקירכם בדיון, תסבירו לו במה מדובר, תקשיבו למה שיש לו להגיד ותשאלו את עצמכם, באופן כללי, איך אתם יכולים לעזור לבן/ת שלכם

רצורה הטורה ריותר לנהל את חיינו/ה. להתקדם ולהתפתח?

תודה רבה על ההקשבה